

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

Molla Câmî
BAHARİSTAN'DAN
SEÇMELER

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	11
<i>Molla Câmî (1414 - 1492)</i>	13
<i>Molla Câmî'nin Takdimi</i>	17
Nefsi Anlamak İçin.....	21
Onlardan Bir Söz Ezberleyin.....	22
Falanca Ârifi Bilirdim.....	23
Niçin Ağlıyorum?.....	23
Mürit Kimdir?.....	24
Kara Taşın Üstündeki Kara Karınca.....	24
İlk Adımını Attığın Yerde.....	25
Aşk ve Muhabbet ile.....	25
Misafirin İkram İstemesi.....	26
Her An Yakın Olmak.....	27

Asıl Hasta Kim?	27
Dünya Perde Olsa.....	28
Allah'a Yakınım Diyen.....	29
Dünyada En İyi Şey.....	29
Tasavvuf Nedir?.....	30
Gönlünü Zengine Bağlama.....	30
Açgözlülüğün Babası.....	31
Rızık mı Kulluk mu?.....	31
İman Nedir?.....	32
Bildiklerinle Amel Et.....	33
İskender ve Bilge.....	34
Hint Bilgelerinin Kitapları.....	36
Dünyada En Zor Şey.....	38
Yemeğe Acele Edenler.....	39
Bilgenin Oğluna Nasihati.....	39
Mutluluk Veren Beş Şey.....	40
Adaletli Devlet Adamı.....	41
Adalet Adaleti Getirir.....	41
Bilgenin Padişaha Nasihati.....	42
Makam İnsanla Değerlenir.....	43
Derviş ile Padişah.....	44
Suçlu Saklamak Daha Büyük Suçtur.....	45
Halifenin Cömertliği.....	47
Haccâc ile Bedevi.....	48
Padişahlığı Kim Yapacak?.....	52
Hazret-i Ömer'in (r.a.) Adaleti.....	53

Fazilet Adaletten Üstündür.....	54
Aklı Başında Olmak.....	55
İskender'in Nasihati.....	55
Cömert Kibirilenmez, Başa Kakmaz.....	57
Herkesin Kıymeti İşinin Güzelliği Nispetindedir.....	58
Kölenin Kanaatkârlığı.....	59
Cömert Cömertliğini Yapar.....	61
Can Bağışlayan Cömertlik.....	62
Canı Pahasına.....	64
Halife ile Şair.....	65
Hâtem'den Daha Cömert.....	68
Maan ve Şair.....	69
Kabile Reisi ile Bedevi.....	71
Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) Latifesi.....	73
Gözdeki Beyazlık.....	74
Halife ile Bedevi.....	75
Akıllı Deli.....	76
Mektubu Kim Okuyor?.....	76
Kadı ile Sarhoş.....	77
Dokumacı ile Hoca.....	78
Körün Feneri.....	79
Soy Lafla Olmaz.....	80
Halife ile Bedevi.....	81
Adamlığı Elimden Aldın!.....	81
Vezer ile Mirasyedi.....	82
Dilenci ile Ev Sahibi.....	83

Cahil Adam.....	83
Ahmak Adam.....	84
Ölümden Daha Beter.....	85
Bakış Açısı.....	85
İyi Günde Varsın Ama Kötü Günde Yoksun!.....	86
Güvenme Meselesi.....	87
Bedevi'nin Devesi.....	88
Kaybettiği Şeyi Bulmanın Tadı.....	89
Doktorun Korkusu.....	89
Köpek Dile Gelirse.....	90
İki Şair.....	91
Vezir ile Hırsız Şair.....	92
Zaman Öğüttür.....	94
Dünyaya Güven Olmaz.....	94
Altın Değerinde Öğütler.....	95
Herkesin İyiliğini İste.....	96
Tilki ile Kurt.....	97
Akrep ile Kaplumbağa.....	99
Bakkal ile Fare.....	100
Tilki, Kurt ve Köpek.....	101
Akıllı Tilki.....	102
Deve ile Çalıhtaki Yılan.....	103
Köpek ile Somun Ekmeği.....	104
Yengeç ve Yılan.....	105
Yalnız Kurbağa ve Balık.....	105
Güvercin ve Yavruları.....	107

Leylek Yuvasında Yuva Yapan Serçe.....	107
Köpeğin Kanaati.....	108
Tilki ile Yavrusu.....	109
Eşek Arısı ile Bal Arısı.....	110
Önce Yürek Gücü.....	110
Deve ile Fare.....	111
Alet İşler El Övünür.....	112
Deve ile Eşek.....	112
Tavuskuşu ile Karga.....	113
Çakal ile Horoz.....	114
Hâtîme (Kitabın Sonu).....	116

ÖNSÖZ

Doğu edebiyatı müellifleri tarih boyunca bazı hususları doğrudan anlatmak yerine, temsîlî hikâyelerle insanları bilgilendirip yönlendirmeyi tercih etmişlerdir. Bilhassa hayvan hikâyeleri ile başlayan bu gelenek, bir süre sonra farklı disiplinler yardımıyla bambaşka bir hüviyete bürünmüş, günlük hayattaki her kişi, mekân ve hâdise insanın ruh dünyasına hitap etmek için ele alınmıştır. Bu tekniği kullanan eserlerden biri de Molla Câmî'nin *Baharistan* adlı kıymetli eseridir.

Baharistan, Sadî'nin *Gülîstan*'ı örnek alınarak yazılmış dinî - ahlaki mahiyette bir eserdir. Molla Câmî, geleceğe uyararak eserini 8 ana bölüme ayırmıştır. Birinci bölümde, meşhur mutasavvıfların hayatlarından örnekler sunmuştur. İkinci bölümde, hikmet sahibi bilgelerin davranışlarından öğütler verir. Üçüncü bölümde, iyi ve adaletli bir devlet adamının nasıl olması gerektiğini

temsili hikâyeler yoluyla anlatır. Dördüncü bölüm, cömertliğin faydalarını, cimriliğin zararlarını örnekleriyle gösterir. Beşinci bölüm, mecazî aşk ve ilahî aşka dairdir. Altıncı bölüm, “mutâyebe” başlığı altında, latifeli hikâyeler içerir. Yedinci bölümde, devrin söz ustaları şairlerin hayatlarından kesitler ve şiirlerinden örnekler sunulmuş ve tanıtılmıştır. Sekizinci bölümde de bu tip eserlerin vazgeçilmezi olan hayvan hikâyeleri yer alır.

Baharistân'da Doğu edebiyatı müelliflerinin müraعات etmekten zevk duyduğu nasihat tarzı hemen hissedilir. Molla Câmî hikâyelerinde ısrarla “kanaat ve fakr” kavramlarının üzerinde durur ve dünya hayatında bahtiyar olabilmenin yolu kanaatkâr olmaktan geçtiğini bildirir. Bunun yanı sıra insanların mal mülk hırsı yüzünden düştükleri gülünç durumlar, kibir ve öfkenin neticesi olan çeşitli sıkıntılar ince bir tenkit süzgecinden geçirilerek okuyucuya aktarılmıştır.

Baharistan'ı Türkiye Türkçesine aktarırken, eseri 19. asırda şerh eden Mehmed Şâkir'in (ö. 1836) *Hediyetü'l-İrfân der-Şerh-i Bahâristân* başlıklı eserinden faydalanıldı. Şârihin “mahsul-i terkîb / mahsul-i beyt” gibi kısımlarda yaptığı çeviri ve yorumlar, eserin anlaşılmasında çok büyük katkılar sağladı.

Baharistan, insanın dünyada varoluş sebebinin, hayatın getirdiği iyi kötü hallerin ve aşkın manevi hayata olan müsbet tesirinin tahkiye üslubuyla ortaya konduğu seçkin bir bahçedir. *Baharistan'dan Seçmeler* ise bu güzide bahçedeki çiçeklerden faydalanmak isteyenler için muntazam bir demettir.

Doç. Dr. Ozan YILMAZ